

Hrvoje Morović

Split

NEKOLIKO NARODNIH PJESAMA IZ RUKOPISNE OSTAVŠTINE LUKE JELIĆA

Pripremajući građu za svoju radnju Hrvatski spomenici ninskog područja iz doba narodnih hrvatskih vladara (od čega je bio dovršio i objelodanio god. 1911. samo prvu knjigu Dvorska kapela sv. Križa u Ninu), pok. arheolog dr Luka Jelić (1863—1922) bio je zamislio prikazati čitav narodni život toga kraja, tj. zadarske kopnene okolice, pa se u tu svrhu bio obratio nekolicini svojih znana i prijatelja učitelja i svećenika, koji su imali mogućnosti da izbliza prate narodni život tzv. Ravnih kotara, da mu pošalju folklorističku građu iz toga kraja. I sam Jelić je sakupljao narodne pjesme, obilazeći zadarsku kopnenu i otočku okolicu. Nakon njegove smrti sakupljena folkloristička građa našla se zajedno s ostalim Jelićevim rukopisima u biblioteci splitskog Arheološkog muzeja.¹

Dr L. Jelić je spomenutom prilikom bio dobio u ruke i obimnu rukopisnu zbirku narodnih pjesama otoka Hvara don Jurja Dulčića iz Brusja (1875—1957), sakupljenu u posljednjom deceniju XIX st. Jelić je iz te Dulčićeve zbirke prepisao nekoliko pjesama, a jednu je objelodanio još 1898. u jednoj svojoj raspravi,² smatrajući je mnogo starijom od XVII st., kojem pripadaju u njoj opjevani kotarski serdari (*Vino piju dvo sardora mloda*). Kako je spomenuta Dulčićeva zbirka danas zagubljena, pa je ni Olinko Delorko nije mogao upotrijebiti u svom izboru *Narodne pjesme otoka Hvara* (Split 1976), to smatramo da je korisno objelodaniti tih pet pjesama ispjevanih i zabilježenih u otočkoj čakavštini. To su pjesme: *Robinja*, *Hasan-agina divojka*, *Dva crna gavranu*, *Dvije druge i Ljubi Vandelija*. L. Jelić je u jednoj bilješci napomenuo da su

¹ Vidi: H. Morović, Zenidbeni običaji iz folklorne građe zadarske okolice od dra Luke Jelića, *Zadarska revija*, 1/1952, sv. 3, 22—28.

² Vidi: *Vjesnik Hrv. arheološkog društva*, Zagreb 1898, sv. III, 116—117.

sve pjesme Dulčićeve zборke pjevane od doseljenika iz Bosne, što uskočiše na otok Hvar, pa sve imaju karakteristike života našeg naroda pod Turcima.

Ostale pjesme što se u nastavku objavljivao zabilježio je sam Jelić, koji je pjesmu *Ljubina osveta* zapisao 28. VIII 1896. u Malom Ižu od pjevača Jose Rudića iz Ražanca, a na sajmu u Jelovcima 1897. čuo je od Pere Čikliča iz Dobropoljane pjesmu *Mare Čurkovića*. Narodnu prigodnicu *Pohod bana Mrkić Mate u Kotarima*, koju je Jelić zabilježio od kotarske guslarice slípice Marije Zanze iz Prvić Luke, donosimo radi zanimljivih pojedinosti iz života te kotarske guslarice.³

H. M.

Robinja

Cvilila je u robnju robinja,
al je vila, al je juto zmiya?
Ni je vila, ni je juto zmiya,
Neg neputa Daničića Jurja.
Pisala mu listak knjige tonke,
u knjizi mu tonkoj napisala:
»Oh moj ujče, velo dobro moje,
ali ne znaš, oli se ne haješ
da son mlodo u robnju robinja,
Dojd' me iskupit, velo dobro moje,
dojd' me iskupit molo me je cina,
molo cina, jedna kupo zlota,
jedna zlota, a drugo bisera.«
Kad je Jurju tonko knjigo došlo,
knjigu štije i suze prolije
i on grede dizdoru na dvore.
Iza dvora tihin gloson zove:
»Jes' mi u dvoru dizdor Novjanine,
imaš lipo na prodaju robja,
lipa robja mlojahnih divojak?«
Govori mu dizdor Novjanine:
»Imon lipa na prodaju robja,
lipa robja mlojahnih divojok?«
Molo cina, jedna kupa zlota,
jedna zlota, a drugo bisera.«
Pok otide u visoke kule
i izvede mlajohne divojke.
Govori mu Daničića Jure:
»Iznes' kupu dizdor Novjanine,
iznes' kupu nek mirimo zloto.«
Nato se je dizdor prívario,
on otide u visoke kule.
Kad to vidi Daničića Jure,

³ U Jelićevoj rukopisnoj ostavštini sačuvana je i fotografija te slípice guslarice.

on je ufati za bijele ruke,
izvede je vonka bila dvora
i meće je na konja prido se.
Govori mu dizdor Novjanine:
»Tebi bora Daničiću Jure,
ostala ti krana divojčina.«
Besidi mu Daničiću Jure:
»Tebi krana, a meni divojka«.
I ubigne, vesela mu mojka.

(Dulčić, str. 84—87)

Hasan-agina divojka

Gre na vojsku mlodi Asan-ago,
divojka mu pute priticala.
Govori njoj mlodi Asan-ago:
»Projdi me se jedna ženska glovo,
Neka junok jo putujen s miron
i prez žembe i prez ženske glove.«
Kad to čula mlojahna divojka,
barzo se je natrag savratila,
soma sebi kosu podbijola,
po ungarsku hoje sakrojila,
kako hoje, tako i dolome.
Soma sebi ime postavila,
lipi junok Alendore Mujo,
pok za njima pojde u potire,
u malo ih puta dostignula,
malo puta srid gore zelene.
Tri godine pod Salunon stoli,
a četvorton na Salun udri.
Niko robi roba, nik' robinju,
Alendore pašu od Saluna:
čestiten ga caru darovala.
Nju je care lipo darovao,
sve primorje i gornje i dolnje,
sve Harvote i Arcegovinu.
Arvote je braći darovala,
Arcegovce zo se ostavila.
Govorio mlodi Asanogo:
»Družinice Bogon braćo moja,
koji će se od vos junok noći,
ki će poći i k divojci mojoj,
ki će poći odniti njoj glose,
da smo mlodi Salun zadobili,
da ću doma do petnaest dana.
Kakovo je ovo vito jela,

Takovo je to divojko moja;
 Kakove su vite jele grone,
 takove su njeje bile ruke.
 Lipi junok Alendore Mujo,
 vas prikladan toj divojci mojoj.«
 Svi junoci mukon zamukli,
 u čornu su zemju pogledoli.
 Govorio Alendore Mujo:
 »Gospodore, mlodi Asanogo,
 Jo ću poći odniti njoj glase,
 da smo mlodi Salun zadobili,
 da ćeš doma do petnaest dana.«
 Kad je doša bilu dvoru svomu,
 prema njemu mlajohno divojka.
 Govori njoj mlodi Asanogo:
 »Di si, dušo, zimu zimovala,
 di si, dušo, lito litovala?«
 Ona mu je mloda govorila:
 »S tobom, ago, pod Salunon grodon.
 Tri godine pod Salunon stoli,
 Četvorton smo na Salun udrili.
 Niko robi roba, nik' robinju,
 a jo mloda pašu od Saluna;
 čestiten ga caru darovala,
 a mene je care darovao,
 sve primorje i gornje i dolnje,
 sve Arvote i Arcegovinu.
 Arvote son braći darovala,
 Arcegovce zo se ostavila.

(Dulčić, str. 129—132)

Dva crna gavrana

Proletili dvo čorno gravrona
 Šćak daleko spod Kondije groda.
 Gleda ih je od Mletaka dužde,
 gleda ih je ter je besidio:
 »Vami bora, dvo čorno gravrona,
 Jeste odovna spod Kondije groda,
 je l' mi zdrava pod Kondije vojska
 i moj sluga paša Sokolović,
 je l' mi zdravo, je l' mi zadobio,
 je l' mi grodov puno osvojio?«
 Govoru mu dvo čorno gravrona:
 »Tebi bora od Mletaka dužde,
 malo vrime da smo spod Kondije.
 Pod Kondijon zdrava ti je vojska

i tvoj sluga paša Sokolović,
zdravo jesu, zadobili nisu.«
Kad to čuje od Mletaka dužde,
on vazimje fojak bile korte
i napiše listak knjige tonke
i šaje je pod Kondiju bilu,
a na ruke Sokolović paše.
U knjizi je njemu govorio:
»Jes' mi zdravo Sokolović paša,
jes' mi zdravo, jes' mi zadobio,
jes' koliko gradov osvojio?«
Kad je paši knjiga doletila,
onu štije drugu borzo piše
i šaje je duždu od Mletaka.
U knjizi mu napisajo biše:
»Gospodoru od Mletaka dužde,
jeson zdravo, ma nison dobio,
niti son ti osvojil gradova,
nej te molin, moj mletaški dužde,
da mi pošješ tri tonke galije,
jednu punu kruha principova,
drugu punu proha i olova,
treću punu mlodih Arvoćanih.«
Kad je duždi knjiga doletila,
pošaje mu tri galije tonke,
jednu punu kruha principova,
drugu punu proha i olova,
treću punu dice lacmanije.
Kad galije pod Kondiju došle
i kad vidi dicu lacmaniju,
kruto mu se na žol bilo dolo
i uzimje pero i artiju,
jepet piše listak knjige bile
i šaje je duždi mletaškemu.
U knjizi mu napisajo biše:
»Bora tebe moj mletoški dužde,
što mi šaješ dicu lacmaniju,
već su Turke zabolile ruke
sikuć mlodu dicu lacmaniju.
Već mi pošji mlodih Harvoćanih,
veće vajo Arvot junok dobar,
nego deset dice lacmanije.
Lipo tebi, moj mletaški dužde,
lipo tebi po Mlecih šetati
i mletaške gospoje jubiti,
ma ni meni s Turcih bojak biti.
Tebe biju dojke divojoške,
mene jadna bumbe i lumborde.

Ma ako mi Bog i srića dade
ter jo dojden u Mletke bijele,
sve ću Mletke ognjen popoliti,
a tebi ću oči izvaditi,
jubu tvoju hoću obljubiti
posrid Mletok bijeloga groda.

(Dulčić, str. 156—157)

Dvije druge

Dvi se druge lipo drugovale,
jedna s drugon na vodu hodile,
na vodicu i s vode zajedno.
Jedna drugoj lipo govorila:
»Drugo moja, ča se ne odoješ?«
Drugo drugi lipo odgovora:
»Bih jo, drugo, ma nimon za koga,
a ti, drugo, ča se ne odoješ?«
»Jo bih, drugo, ma nimon za koga.«
Druga drugi lipo govorila:
»Tebi bora, drogo drugo moja,
kad nas naše ne odoju mojke,
homo u vojsku deli-Markovića!«
Idu u vojsku deli-Markovića.
Sedan godin i s vojskon su stole,
sedan godin pod Salunon grodon.
Skoknu skokon i metnu kamenon
i priskoči Dunoj hlodne vode.
Ne boju se nidir muške glove,
ali in je loša srića bila.
Kad su išli priskokati Dunoj,
pucoli in puce po jačermoh,
skokole in dojke na nidorja.
To od vojske nijedon ne vidil,
nego som junok deli-Markoviću.
Živin su ga Bogon zaklinjole:
»Molimo te deli-Markoviću,
molimo te kako gospodora,
a prid vojskon izdati nos nemoj,
da non nebi lice objubili,
da ne bismo dvore nagardili.«

(Dulčić, str. 120—121)

Ljubi Vandelja

Često knjiga Bosnu polazilo,
ne pišu je paše ni veziri,
nego Ive u tavnici tovnjoj.
Ne piše je pričornin incostron,
neg je piše korcon iz obraza,
a na ruke storoj mojci svojoj:
»Storo moja u milosti mojko,
ali ne znaš ol ne haješ zo me,
da son Ive u tavnici tovnjoj,
u tavnici, u kuli bijelaj,
u studenoj vodi do kolina.
U vodi su guje i gušćeri,
guje grizu, a gušćeri šćipju.
Šoji mojko groše i dukate
za iskupit me od ove nevoje.«
Njemu mojko knjigu odpišuje:
»Dovala son groša i dukata,
care neće groša ni dukata,
nego hoće jubu i dorata,
da bih tvoje ne vidila glove.«
Gledola je jubi Vanjelija,
govori njoj jubi Vanjelija:
»Što je tebi, jadna ženska glovo
za junašku glovu Ivanovu?«
Pok dozivo slugu Mihovila:
»Mihovile, verno slugo moja,
osedloj mi dobrega dorata.«
Dok čin sluga konja osedlao,
juba se je na put pripravila.
Ona obuče ruho Ivanovo,
kega nije ponosio nidon,
neg on danak kad se je venčao.
I vazimje sabju Ivanovu,
pok uzjaše dobrega dorata,
paka biže priko poja rovna.
Od velike sile i naglosti
pod njome je konjic pokleknuo.
Govori mu jubi Vanjelija:
»Dorat doro, koji su ti jadi,
dorat doro, nogu polomio
i jo s tebe u ramenu ruku.«
Gledoli je Turci vitezovi,
ovako su Turci besidili:
»»Bože mili lipote junaka!«
Gredu Turci ufatit da će ga,
ali doro Turke ne poznade,

u ruke se on njima ne daje.
Sve to gleda Ive iz tavnice,
iz tavnice, iz kule bijele,
zaupio iza svega glosa:
»Sultan care, grijolo te sunce,
pusti mene iz tavnice tovne,
iz tavnice, iz kule bijele,
da uhitin jubu i dorata,
jerbo doru Turke ne poznade.
Ako meni, care, ne viruješ,
pošji za mnom ijadu Turaka
da ti ne bih Ive pobignuo.«
Kada ga je care razumio,
pusti njega iz tavnice tovne,
iz tavnice, iz kule bijele,
da uhiti jubu i dorata.
Za njim pošje ijadu Turaka
da mu ne bi Ive pobignujo.
Kad je Ive do konjica doša,
on posedne dobrega dorata
polagano da ne čuju Turci:
»Znadeš dore, znadeš, dobro moje,
kad smo bili na Kosovu ravnu,
oka zobi po dukat je bila,
svi junaci zob su uzmicoli,
jo son tebi boju podmicajo.«
Konjic mu je dobro besidio:
»Sedni no me Ive gospodaru
i pripaši jubu Vanjeliju,
da se ne bi vitron prilomila.«
Kad je Ive konja razumio,
on posedne dobrega dorata
i pripaše jubu Vanjeliju,
da se ne bi vitron prilomila,
poka biži niza poje rovno.
Za njin trču Turci vitezovi,
ne b' Ivana vile dostignule,
a kamoli careve delije.

(Dulčić, str. 77—82)

Ljubina osveta

Kad se ženi paša arambaša
na pir zove svoga pobratima
po imenu Ingrović Ivana:
»Da ste zdravo dragi pobratime,
dođi, pobro, k meni na pirove,

na pirove, veliko veselje,
 rok nedilja, koja prva dođe
 i dovedi Maru ljubu tvoju.«
 Kad se Ive knjige dobavio
 knjige štije Ingroviću Ive,
 knjige štije, pak se na nju smije.
 Tužna ga je razgledala majka,
 pa je njemu tiho besidila:
 »Dite moje Ingroviću Ive,
 odklen knjiga, od koga li grada,
 kad se na nju tako podsmijavaš?«
 Besidi joj Ingrović Ivane:
 »Aj starice moja majko stara,
 ovo j' knjiga od Bosne ponosne,
 od mog pobre paše arambaše,
 da mu junak dođem na pirove,
 na pirove, veliko veselje,
 rok nedilja, koja prva dođe,
 da dovedem Maru ljubu svoju.«
 Kad je majka riči razumila,
 ciknu ona kajno i godina,
 svome sinu kroz plač govorila:
 »Hodi sinko paši na pirove,
 ma ne vodi Mare ljube svoje.
 Što je dite sve zemlje bošljanske
 nema ljepše majke ni djevojke;
 ljepše ti je na krajini nema.
 Sporad ljube izgubit ćeš glavu.«
 Na to Ive majku ne slušaše,
 nego svojoj Mari govoraše:
 »Hodi Mare kuli u kamare
 i oblači štogod ljepše moreš,
 a ja idem u donju podrumu
 osedlati dva dobra konjika,
 sebi vilu, tebi lastavicu.«
 Lešto ona njega poslušala,
 ode mlada kuli u kamare,
 pa s oblači štogod ljepše može.
 Na s' oblači i srebro i zlato,
 biser zlato nebrojeno blago,
 pa mi sine kajno sunce žarko.
 Ive ode u donju podrumu,
 pa osedla dva dobra konjika,
 sebi vilu, a njoj lastavicu,
 pa odoše s Bogom putovati.
 Poletiše priko polja ravna
 kajno zvizda priko neba sjajna.
 Daleko ih paša ugledao

i prida nje junak išetao,
prima konja paša arambaša
drugarici Ljubi Ivanovoj.
Ivanu su dvi vjjerne sluge
gospodara paše arambaše,
pa odoše u bijele dvore.
Kad je njima za obidom bilo,
al besidi paša arambaša:
»Blago ti je, dragi pobratime
po imenu Ingrović Ivane,
blago l' ti je, ko l' ja Boga znadeš,
kad otaku ti ljubiu imadeš.
Da bi taka moja ljubia bila,
tri bi je puta zlatom narešija,
pak bi bija paša arambaša.«
Pak se skoči na noge lagane,
pa on ode kroz svoje kamare,
pa donese jednu čašu vina,
polak vina, polak zmiije vrída,
ukupno je sve to pomišao,
pak napija svome pobratimu.
Čašu pije Ingroviću Ive,
još je nije ni do po popija,
rusa ga je zabolila glava,
pa je svojoj Mari govoriya:
»Hodi Mare u donje podrume
i osedlaj dobre naše konje,
pa hajdemo k našem bilom dvoru,
da Bog znade hoću l' dvoru doći.«
Lešto ga je mlada poslušala,
sađe lešto u donju podrumu
i osedla dva dobra konjika,
pa odoše k bilu dvoru svomu.
Kad su blizu dvora dolazili,
prida nje je iščćala majka,
pa je sinu svome govoriya:
»Dite moje Ingrović Ivane,
koja j' dobra da ideš ranije,
dite, s pira pobratima svoga?«
Al potijo Ive odgovara:
»Prođi me se moja majko stara,
moja j' mene zabolila glava«.
Kad je njega majka razumila,
plakat cikne kajno i godina,
pa žalosna njemu odgovara:
»Dite moje Ingroviću Ive,
je li tebi majka govoriya,
da ti ideš paši na pirove,

da ne vodiš Mare ljube svoje!«
Ponizno joj Ive odgovara:
»Prođi me se, moja majko stara,
nego odi kuli u kamare,
prostiri mi mekane dušeke,
ni dugačke, ni vrlo široke,
malu ću ti bo'cu bolovati.
I zovi mi popa redovnika,
da mi moju ispovidi dušu.«
Rič izusti a dušicu pusti
na krilašću stare svoje majke.
Kune majka pašu arambašu:
»Ala paša nevirno kolino,
prokleta ti crna zemlja bila,
kuda, paša, ti po njoj hodi
vrata ti se trnom zatvorila,
ljuba ti se u crno zavila,
na oružju sriće ti ne bilo,
svrh tebe se planina srušila,
što m' otrova sina jedinoga.«
Al' je paša ta neviran bija,
pa otrova virnu drugu svoju,
onog pira što je je doveja,
da ć' uzeti ljubu Ivanovu.
Al ne prošlo ni osam danaka,
knjige piše paša arambaša,
a na ruke udovici mladoj,
po imenu ljubi Ivanovoj:
»Da ste zdravo udovice mlada
po imenu ljubi Ivanova!
Ja sam čuja, a nisam vidija,
da je tebi Ive priminija.
Hoću l' doći, hoćeš za me poći?«
Kad se ljuba knjige dobavila
i listak je knjige otvorila,
knjige štije grozne suze lije.
Gledala je Ivanova majka,
gledala je ter je besidila:
»A nevista, draga dušo moja,
odklen knjiga, od koga li grada,
teškog li je napunjena jada?«
Ponizno joj mlada odgovara:
»Ne pitaj me, moja majko stara,
ovo j' knjiga od Bosne ponosne,
od onoga paše nevirnoga;
da je čuja, da nije vidija,
da je nami Ive priminija,
hoće l' doći, hoću l' za njeg poći.«

Kad je majka riči razumila,
ciknu plakat kajno i godina,
pak nevisti kroz plač odgovara:
»Čini, dite, što je tebi drago,
promisli se na Ivana moga,
sina moga, zaručnika tvoga.
Kamo l' vira, kamo li ti duša,
kamo l' Isus, lipa dika naša!«
Na to mlada riči ne govori,
misle misli udovica mlada,
misle misli na jednu smislila,
u perušak mlada ulazila,
tu nalazi zelenu naranču,
pod narančom ploču mramoritu,
pod tom pločom zmiju jadovitu,
pa je bilim rukam uhvatila,
a srebrenim nožima zaklala.
Po je čaše natočila vrida,
a ostalo nadolila vina,
pa je š njime knjigu napisala
na poštenje paše arambaše:
»Moreš doći, pa ću za te poći,
ma ne čini po ništa veselje,
rad starice majke Ivanove.«
Kad se paša knjige dovatija
i bijelu knjigu proučija,
virnim svojim zapovida slugam,
da mu šarca osedlaju konja.
Lešto su ga sluge poslušale
i šarca mu konja osedlale,
pak poleti gorom naokolo,
pa sakupi tri stotine svata,
pa odoše k udovici mladoj.
Kad su došli dvoru udovičkom,
svim su svatim konje poprimali,
a junaku paši arambaši,
njemu prima udovica mlada,
pak s' u bile ulazili dvore.
Kad je njiman za obidom bilo,
ter se skoči, udovica mlada,
skočila se na noge lagane,
one mlada u svoje kamare,
pak donese jednu čašu vina,
pak napija svome gospodaru:
»Da ste zdravo paša gospodine,
danas jesmo, a do sutra nismo,
reći će nam ljudi, gdi smo bili,
da se nismo vinca ni napili.«

Al se paša, kurba, dositija,
 pa je njojzi junak govorija:
 »Hvala tebi, virna ljubo moja,
 imam piti vina na barila
 s mojom braćom kićenim svatovim.«
 Al mu oštro mlada odgovara:
 »Da ti boram paša arambaša,
 ako l' nećeš čašu vina piti,
 virna tvoja neću ljuba biti.«
 Opet njojzi paša odgovara:
 »Boram tebi, vjerna ljubo moja,
 E li vira, e li Bog istina?«
 »Vjera je paša, a Bog je istina!«
 Opet njojzi paša odgovara:
 »Sad ću piti, virna ljubo moja,
 sad ću piti, 'ko ću i umriti!«
 Čašu pije paša arambaša.
 Još je nije ni polak popija,
 mrtva glava k zemlji udarila.
 Al besjedi udovica mlada:
 »Lezi tute, nevjerni Turčine,
 što s' mislio, kurbo i beštijo,
 da ćeš ljubit ljubu Ivanovu,
 sada tute ljubi zemlju crnu!«
Kad vidiše kićeni svatovi,
 svi junaci u zemlju gledaše,
 sami sobom mladi prozboriše:
 »Mili Bože, na svemu ti hvala,
 od kad nas je majka porodila
 i bijelim mlijekom zadojila,
 jošte nismo čuda ugledali
 do ovoga dana današnjega.

(Pjevao Joso Rudić, iz Ražanca, 26. VIII 1896)

Mare Čurkovića

Nije lisje cviće procvatilo
 što danaske na ovu godinu
 od Kotara Čurković srdara
 po imenu prilipa Marija.
 Glas dopade na sve četiri strane,
 na Mariju prosici navališe,
 od krajine Smiljanić Ilija,
 to je prvi curin mušterdija.
 Ter Mariju majka pokloniše
 za junaka Smiljanić Iliju.
 Kad to doču Kuna Asanagu,

ter Mariji knjigu nakitio:
 »O Marijo, seko Čurkovića,
 i ja sam ti curin mušterdija,
 bi li pošla za mene junaka,
 pa ćeš biti u dvoru gospoja.
 Kada Mara tanku knjigu primi,
 jednu primi a drugu napiše,
 pa ju šalje Kuni Asanagi:
 »Aj Turčine Kuna Asanago,
 Vlahinja sam, prilika ti nisam,
 van ti traži za sebe Turkinje.
 Ja sam cura isprošena davno
 za junaka Smiljanić Iliju.«
 I treći je curi mušterdija
 ponikakvi Šarac Musmutaka,
 ter Mariji knjigu nakitio:
 »O Marijo, seko Čurkovića,
 i ja sam ti curi mušterdija,
 bi li pošla za mene junaka.«
 Kad Marija tanku knjigu primi,
 jednu primi, a drugu napisa,
 pak je šalje Šarcu Musmutaku:
 »Naj ti boga Šarče Musmutaka,
 Vlahinja sam, prilika ti nisam,
 van ti traži za sebe Turkinju.
 Ja sam cura isprošena davno
 za junaka Smiljanić Iliju.«
 Četvrti je curi mušterdija
 po imenu Gozgozden Alija,
 pa Mariji knjigu nakitija:
 »O Marija, seko Čurkovića,
 i ja sam ti curi mušterdija,
 bi li pošla za mene junaka,
 pa ćeš biti u dvoru gospoja.«
 Kad Marija tanku knjigu primi,
 jednu primi, a drugu napiše,
 pa je šalje Gozgozden Aliji:
 »Hej boga ti Gozgozden Alija,
 Vlahinja sam, prilika ti nisam,
 nego traži za sebe Turkinju.
 Ja sam cura isprošena davno,
 isprošena u kršni Kotari
 za junaka Smiljanić Iliju.«
 Kad razumi Mare Čurkovića
 di na Maru prosci navališe,
 uzme pero ter knjigu napiše,
 pa je šalje u kršni Kotari
 a srdaru Smiljanić Iliji:

»O srdaru Smiljanić Ilija,
na mene su prosci navalili,
kupi svate, hodi po divojku.«
Kad Iliji tanka knjiga dojde,
silne Ile svate sakupio
i odvede dvoru Čurkovića
po Mariju prilipu divojku.
Tote su ih dočekali lipo,
pridržali tri-četiri dana.
Dojde vrime, triba putovati,
pa sestricu braća izvedoše,
ter je daju Smiljanić Iliji,
svakom dadu što za koga biše
i otiđu poljem širokime.

Koji ima grlo glasovito,
onaj piva pisme od junaka,
koji ima grlo glasovito,
onaj puca iz malih pušaka,
koji ima konja od megdana,
poigrava poljem širokime.
Svi su svati zdravo i veselo,
a Ilija stoji neveselo.

Kad ga gleda Čurkovića Mare,
do Ilije pritira dorata:

»Nu Ilija, jesam li ti mila.
Svi su svati zdravo i veselo,
a ti si mi Ile neveseo.«

Odgovara Smiljanić Ilija:

»Dušo moja, Mare Čurkovića,
ti si meni i mila i draga,
ma da znadeš, moja dušo draga,
zašto sam ti jadan neveseo:

Koji su te svatovi prosili,
svi tri jesu danas u planini
i doveli četvu u planinu,
ni nam lako kroz planinu projti.«

Kad razumi Čurkovića Mare,
ter Iliji tijo odgovara:

»Da sam znala da si strašljivica,
ne bi pošla za tebe junaka.

Sebe svuci, a mene obuci,
pa mi podaj srdarsko odilo,
pri svakim ću za vojvodu poći.«

Kad razumi Smiljanić Ilija,
sebe svuče, a Maru obuče,
meće na nju srdarsko odilo,
pak prid svatim u planinu pojde.
Kada Mara u planinu dojde,

na busiju prvu nagazila,
na busiju Kuna Asanage.
Prida nju je Kuna išetao:
»Stan', ne bio mladi srdalija,
da ti nisi baš od Lijevna grada,
i vidio svate Smiljanića,
al vodu li Maru Čurkovića?«
Strašno njemu Mare Odgovara:
»Stan' pomanje, od gore hajduče,
ja sam momče baš od Livna grada,
vidio sam svate Smiljanića,
ma ne vodu Maru Čurkovića,
ne da majka Maru po nikako.
Neg sam čuja, a vidija nisam,
da je Maru majka poklonila
za nikoga Kunu Asanagu.«
Kad razumi Kuna Asanaga,
ter se maša u žep od dolame,
dade Mari dvadeset dukata:
»Evo tebi, mladi udatija,
kada dođeš u kršni Kotari,
pa se napi vina i rakije.«
Primi Mare dvadeset dukata,
pa otale počera dorata
na busiju šarca Mahmutaga:
»Stan', pričekaj, mladi udatija,
da ti nisi baš od Livna grada,
i vidio svate Smiljanića,
al vode li Maru Čurkovića?«
Srdito mu Mare odgovara:
»Stan, po manje, od gore hajduče,
ja sam momče baš od Lijevna grada,
i vidija svate Smiljanića,
ma ne vode Maru Čurkovića,
ne da Maru po nikako majka.
Neg sam čuo, a vidio nisam,
da je Maru majka poklonila
za nikoga Šarac Mehmutagu.«
Kad razumi Šarac Mehmutaga,
ter se maši u žep od dolame
i povadi dvadeset dukata,
daje Mari dvadeset dukata:
»Na, evo ti, mladi udatija,
kada dođeš u kršni Kotari,
pa napi se vina i rakije.«
Primi Mare dvadeset dukata
i otale počera dorata.
Na busiju tretu nagazila,

na busiju Gozgozden Alije.
Prida nju je Ale išetao
i govori Gozgozden Alija:
»Stan', ne biži, mladi srdatija,
da ti nisi baš od Livna grada,
i vidio svate Smiljanića,
al vode li Maru Čurkovića?«
Lipo njemu Mare odgovara:
»Stan', po manje, od gore hajduče,
ja sam momče baš od Livna grada,
vidija sam svate Smiljanića,
ma ne vode Maru Čurkovića
jer je Maru majka poklonila
za nikoga Gozgozden Aliju.«
Kad razumi Gozgozden Alija,
ter se maši u žep od dolame,
dade Mari trideset dukata.
Primi Mare trideset dukata
i otale protira dorata
do bijele kule Smiljanića.
Kad je došla u kršni Kotari
prid bijelu kulu Smiljanića,
neće Mare da u kulu uđe,
neg prid kulom priveže dorata.
Gledala je Anđuša divojka,
lipa seka Smiljanić Ilije,
ter je svoju majku nazivala:
»Oj starice mila moja majko,
od kada smo kulu načinili
ja ne vidih onakva junaka,
što je danas baš prid kulom našom.
Bolji junak od mojega brata,
da bi mi ga poklonila, majko,
ali njega, ali već nikoga.«
Kad je ćercu majka razumila,
lipo majka ćerci govorila:
»Na počekaj, draga ćerce moja,
ti počekaj mila brata svoga,
nek ga bude Ile upitati
čijega je roda i plemena,
pa ćemo ga tebi pokloniti,
ako bude od volje njegove.«
Istom majka tako besideći,
a eto ti Smiljanić Ilije
i njegovi kićeni svatovi,
zavijeni svitlim barjacima,
ne pucaju iz pušaka malih.
Prid Iliju seka išetala,

za zdravlje se brajnom upitala:
 »A moj brate Smiljanić Ilija,
 kamo tebi Mare Čurkovića?«
 Ništa na to Ile n' odgovara,
 crne oči u zemlju obara.
 Anđuša mu sestra odgovara:
 »A moj brate Smiljanić Ilija,
 od kada si kule načinija
 ja ne vidih onakva junaka,
 ništa gore od tebe srdara.
 Na njemu je srdarsko odilo,
 eno sad ga baš prid kulom našom,
 za kulu je priveza dorata,
 neće nikak da u kulu uđe.
 Da bi mi ga, brate, poklonio,
 oli njega, ali već nikoga.«
 Kad razumi Smiljanić Ilija,
 eto mu se srce razigralo,
 ter svatovim triman govorio:
 »Razvijite svitli barijaci,
 sad pucajte iz pušaka malih!«
 Anđuši je seki govorio:
 »Haj Anđuša, draga sestro moja,
 nije ono momče srdatiija,
 neg je ono Mare Čurkovića,
 ka će biti virna ljuba moja.«
 Pa otiđu dvoru bijelome,
 pa ju uzme svojom zaručnicom.
 Bog im dao sriću za nesriću,
 triju sina i četiri kćere.
 U mladosti sini poženiše,
 u životu kćere poudaše.
 Sada budi milom Bogu hvala.
 Crnoj zemlji po koj reste trava.
 Sad ovako mila braćo moja,
 Pri svin nap se zora zelenila,
 pomogli nas Isus i Marija.
 Sad mi pisma ne ostala pusta,
 Hajmo kući pokvasiti usta.

(Pjevao Pere Čiklič, od Dobropoljane)

Pohod bana Mrkić Mata u Kotarima

Rodila nam bilica šenica,
 a ponila vinova lozica.
 Kasnoj rani vele blagoslova,
 kad u kotar Mrkić bane sađe

da guslare po kotarim piše,
veli meštre Graca slovenskoga,
štono gradi male meštre svoje
od slovinskog jezika slavnoga,
da ih šalje nami na primorje,
naše đake u knjige da uče,
baš u Ninu gradu starodavnom.
Šesnestoga rujnoga miseca
bane Mate mene uročio
da u dvorim slavnoga don Pave,
Bog ga vajnog raja nasitio,
što bi mene bjednu darivao,
kad na sajam guslariti dođoh,
na proštenje zečevačkoj majki.
Ban me roči po našem don Luki,
mudroj glavi sve naše države;
on ti gata u šaro kamenje,
pa otkriva i kraljevske dvore
posrid Nina grada pristolnoga.
On tamani groznicu i bare,
Ričinu je k moru odvrnuo,
a blatvinu morem posolio,
te komarce listom uništio.
On otvara bunare studene
od Bribira do biloga Nina
da ne žeđa malo i veliko,
da ne skapa stoka bukovička
kad upali i kutlačko sunce.
Pa ga časti sve štono se križa
sve od Like k poskakinki Krki.
Jer je mene slijepu obdariva,
obdariva pa i napojiva.
Blagosivam stopu kuda gazi
jer ga malo i veliko pazi.
O bok njemu Karloviću Petre,
banov meštre Zadra bijeloga,
naše đake štono naučava
prije nego zapopit se idu.
Rodila ga ponosita Lika,
ponisila Dalmacija slavna,
našu djecu jer je milovao,
milovao, knjigom uzdigao.
Petra prate do dva đaka mlada,
kojeno je Petre naučiva:
Diklić Slavko, štono već propiva,
Zankin Pavle, ninski kančeliru,
pak Sipina, pučki poštenjače.
Pa kad padoh Zankinovom dvoru

dika Ika mene iščekala,
iščekala, na stolac stavila,
ka gospoju lipo pogostila
i umornu dobro okripila
jer ja dođoh iz Privlake ravne,
gdino sajam Male Gospe bio.
Tad je bane s Banićem don Antom
iz Gospoine crkve izlazio
i mene je lipo pozdravio,
pak u vrtlu tri puta slikao,
kako sidim kad uz gusle pivam,
a do mene moju drugaricu.
Sve to gleda ninski načelniče
Vigat Sime, ponosito pleme,
koji mene o Gospinom sajmu
lipo pazi, talirom dariva,
da mu slava na sve svita strane.
U dvor mene bane uvodio,
gospskoj me sopri pristavio
i potanko svaku ispitivo,
a ja njemu lipo odgovarah,
po istini svaku ispovidih:
»Matija sam Zanzinoga roda,
Prvić-Luka krajine šibenske.
Sedam godin na ravno sam pasla,
dva miseca potla viškog boja,
kada dvorih ospičavu ženu,
ter obolih i oči izgubih.
Odoh tada kućam posluživat,
guće plesti i vunu vlačiti.
Tako dospih biogradskej strani,
gdino sastah Rudića guslara,
od Ražanca poznatog pivača.
Bit će tomu deset godin dana,
Rudić mene pismi učit stao,
a ja njega lipo darivala,
godinicu malo više dana.
Ni on mene zaboravlja nije,
pak kada sam pisme izučila,
bilo lako jer ja svaku tuvim!
Stadoh ravne oblazit Kotare,
od Skradina do biloga Nina,
od Kistanja do Vinjerca malog,
o sajmovih, o krsnim imenim,
o pirovim i o svakoj slavi.
Ej!
Ja ti pivam prigodnicu pismu,

kako ljudi odaberu sami.
Onda svaki podariva mene,
podariva, kako bolje može,
il novčićem ili šesturinom,
a popovi i po krunu bace,
petkrunaša načelniče, diko,
da mu slava na sve svita strane!
Stog ja ljubim svakoga čovika,
bilo mlado ili postaralo,
što me pazi, što me ne uvridi,
siroticu na svitu samicu,
bio vire kojeno ti drago,
bio roda kakova mu drago,
govorio koj gođer jezikom.
I svud mene lipo poštivalo,
samo što me u Poljicim snađe,
kadno seđah da pri sajmu pivam:
Prinočila, ka se izmorila
i kesicu do uzglavlja metla,
gdino bilo što sam uprosila,
bugareći kroz Kotare ravne
godinicu da ne rečem dana.
Samo što sam podavala crkvi
svete mise dobročincim mojim,
a ostalo uštedila bidna,
kad mi starost bude prikratila
oblaziti ravnoga Kotara
i njegovih veselih sajmov
i pirova i krsnih imena.
Pak da vidiš šta me je sastiglo.
Dok spavala, orobi me kruto
nika ruka, nigda upoznata,
pririzala kesici kordune,
kojim bila privezana vratu,
te odnila kesicu i novce.
I ja sam ju proklela do vika
jer ucvili guslaricu slipu.
Ej!
Još ja pivam kotarske junake,
Smiljanića, pa i Jankovića,
čija kula u lipom Islamu,
gdino dvori Desnice viteza,
gdino mene ka zenicu paze,
o Jurjevoj kad na sajam zađem.«
Kad sam banu svaku spovidala,
i da u nas dvostrune su gusle,
reče da mu zabugarim lipo,

što baš meni najmilije jeste.
Ispivah mu onu pismu tužnu
o sirotam Alibega bana,
a od grada Livna bijeloga,
kakono se osuđnjila vajna
brat i sestra od malih godina,
osuđnjila u Ravnim kotarim
i dospila Senjanin Ivanu,
odakle su doma dobižala
i pod kulom kolo sastajala.
Kad ih majka nenadno vidila,
k zemlji pala, odmah izdahnula.
Banu Mati pisma ugodila,
crvenikom mene napojio
i bogato slipu nadario
jer sam prva guslarica njemu,
što junake pismom slavim davne.
A ja njemu hvalu iskitila,
srčeno ga vako pozdravila:
»Zdrav mi bio bane Mrkić Mate,
koji sađe u naše Kotare
da uhvatiš guslare pivače,
te ih šalješ svitu na oglede,
učnim ljudim svakoga jezika,
koji ljube naše pisme davne
i kotarsko slavno vojevanje.
Jer ti ljubiš slipca siromaha
i njegove gusle javorove
i njegove junake Kotarce.
Kotar će te vazda blagosivat,
dokle bude Kotaraca teklo
i kotarskog slijepca guslara
i kotarskih sajmova veselih
i pirova i krsnih imena
i na njima guslarove pisme,
kojano će harno spominjati
od kolina do kolina vikom,
kakono je slavni Mrkić bane,
biser krilo na kraljevoj kapi,
milovao kotarske guslare
i njihove slavljene junake
i njihove jednostrune gusle,
a meneka slipu naslikao
s mojim guslam, s mojom milom drugom,
te me lipo napojio bane,
napojio pak i darivao.
Ej!

Bog poživi svitlu ti banicu,
koju ljubiš ka svoju zenicu,
darova ti od srca poroda,
dva junaka i njima sestricu.

Ej!

Bog vam dao unuka viteza,
diku babi, a priliku djedu,
a unuku vilovitu ćercu.

Ej!

Dočekali njeno pirovanje,
svitli bane sa svitlom banicom.

Na tom piru velike radosti
spominjali prigodnicu ovu
i meneka Slipicu Matiju,
guslaricu ravnijeh Kotara.

Sve u zdravlje Boga velikoga!

(Pjevala slipica Matija Zanze, iz Prvić Luke)